

Schaktaren
Petterssons sånger
: små
jernvägsinteriörer
satta i vers efter
b...

Rimtusse,

81 A Br.

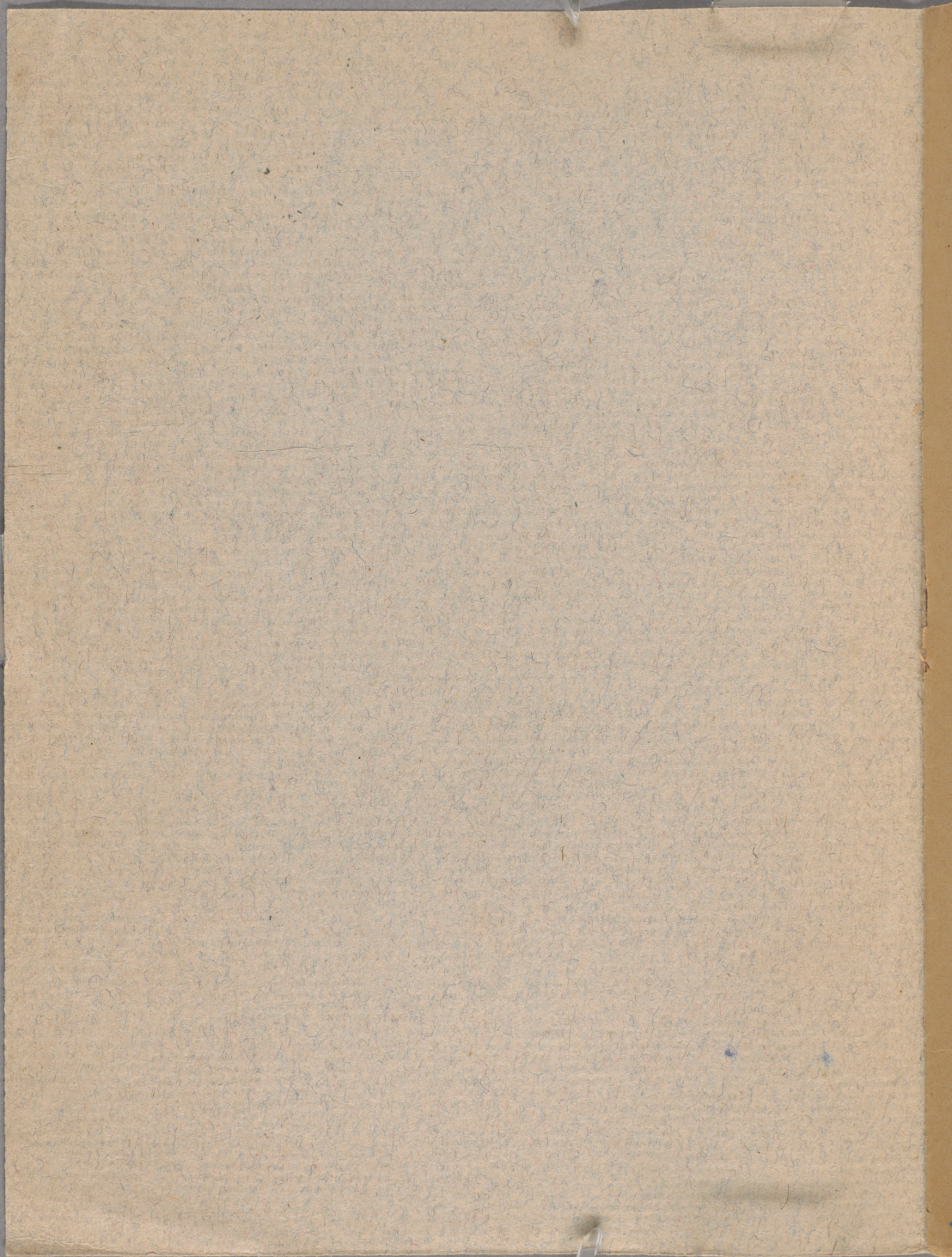

National Library
of Sweden

RIMTUSSE

Vitt. In
(24)
o

Umea^o
1891

Schaktaren Petterssons

Sägner,

små Jernvägsinteriörer

satta i vers efter berömda mönster

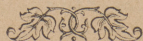
af

Rimtusse.

Pris: 50 öre.

Umeå 1891.
Edv. Lindroths tryckeri.

Schaktaren Pettersson.

Till glada tider återgår
 Mitt minne än så gärna;
 Mig vinkar ifrån detta år
 En karl, som slogs så gerna.
 Han ber mig ställa nu mitt tåg
 Till Nyåker med gladlig håg.

Jag lärde känna där en man,
 En dräng ej länge sedan;
 Nu bar han titeln »schaktar» — han
 Är »ingeniör» väl redan.
 F—n vete, hur jag kom en dag
 Att slå med honom mig i slag.

Jag var, bevars, en hög person
 Med endast — penningbrister,
 En man utaf den fina ton
 Och vän med publicister;
 Mitt arbet' bragte mig ej död,
 Men schaktis åt i svett sitt bröd.

Jag blossade »Virginia» jag
 Och hade Wikmans-pipa;
 Pett'son tugga' rull' hvar dag —
 Om han ej var i knipa . . .
 I sådant fall blef »mullbänk» blott
 Hans gamla, stackars läppars lott.

O lif af myntbrist, men dock tändt
 För nöjena för dagen,
 Då man väl slutat med student
 Och har examen tagen
 Och ingen annan sorg försökt
 Än den, att lönen kommer trögt.

Hvad brydde mig en annans nöd,
Jag blott min glädje kände.
Men gjorde punschen kinden röd
(Hvad alltför sällan hände)
Och fans en krischa i min pung —
Så stolt som jag var ingen kung.

Men Pettersson satt utan knot
Bredvid en liten koja!
Han pyssla om sin onda fot
Lät rallarena stoja.
Vassera, mot en tocken en
Hvad man sig tyckte kaxe re'n!

Det var en lustig syn att se
Den kostliga figuren,
Ett barskt och myndigt anlete,
En hållning säsom tjuren,
Hans hakskägg lustigast ändå
Med mång' schatteringar uppå.

Att äfven han dock haft sin dag —
Som andra — förr i verlden,
Att han lagt syllar mången dag,
Allt som befälet lärde'n —
Rimtusse visste icke då;
Det kom ej hin att tänka på!

Men hur det nu var fatt — en gång
Då jag fått slut på snuset
Och hade gått en väg så lång,
Samt kom till banvakthuset,
Så steg jag in och bad om snus —
Herr Pett'son gaf mig det burdus.

Han på sin trästol satt som förr
Och mäkta barsk var minen.
Tyckt's vilja visa mig sin dörr,
Grep käppen bak' kaminen.
Det var som om han frågt därvid:
»Får man med gunstig herrn ej frid?»

Dock börja' jag — fast rädd jag var:
»Herr Pettersson, schaktmästar',
Helt säkert ni mång' sägen har,
Om ni ert minne frestar,
Om personalen här med mer'
Berätta mig, jag ödmjukt ber!»

Så sade jag. Schaktmästarn såg
Förvånad uppå gästen
En kuslig glans i blicken låg,
Dock blef han lugn, den besten:
»Jo, derom kan *jag* ge besked
Om herrn så vill, *för jag är med!*»

Jag slog mig ned på sängens kant.
Han började berätta
Väl mången lögn, men också sant,
Var säker ni om detta!
Jag satt och sög så nöjd och still
Och njöt när han drog riktigt till.

De sägner här i rim jag satt
Ifrån hans läppar stamma;
Jag hört dem in i senan natt
Vid surveds matta flamma.
De tala några enkla ord
Om rallar'lifvet upp i nord.

II.

Rallarebusen.

Han reste sig med möda
I kyffets unkna vrå.
Väl var han lite fuller,
Men kunde likväl gå.
Karbunklar väl han hade
Ett tjog på klyfvarbom;
Snusfloder vätte läppen,
Hvem kan väl räkna dom!

Myntfattig var han annars
Allt under många dar;
Från forna bättre tider
Fans *törsten* endast kvar.
Sen tiggande han irrat
På vägarne förut,
Vid jernvägen han hamnat
Som rallare till slut.

Nu reste han sig plötsligt
Fast *än* en smula knäckt;
Begynte kasta på sig
Sin enda trashanksdrägt:
Den uniformsbeklädning,
I hvilken rallarn går —
Och ref med sin lusräfsa
I rödt och tofvigt hår.

Så stod nu rallarn färdig
Att uti byen gå,
Helt huskig till att skåda
I sina paltor grå.
Med skärmlös mössa fästad
Snedt öfver hjässans rand
Och bondförakt i minen
Och knölpåk i sin hand.

Hvart ämnade han färden
På måndagsafton klar?
Blef kyffet honom dystert,
Då snedt han vägen skar?
Och denna slagskämpshållning
Hvi tog han den uppå?
Var det till någon drabbning
Vår hjälte tänkte gå?

Väl had' han »firat måndag»
I dag — som ock förut,
Dock är ej »kopparslagarn»,
Som rallarn nu kör ut.
Hvad skulle han då göra
Därner' så sent i dag?
Den da'n för kommissarien
Blott var förtjenstens dag.

Dock uti rallarns tycke
Fans göra denna tid,
Och var det ej på banan,
Så var det när' invid.
Ty där på tränga gården
Med huset grått och snedt
Slogs halfva rallarkåren
Med »knölar» rysligt hett.

Han ville höra smällen
Af näfvar än en gång
Och lyssna till musiken
Utaf mankillens sång,
För minnet återkalla
Sitt eget lejonmod
Och se på rallargossar
Hurledes de sig stod'.

Så har man tydt hans mening,
Männ'tro man den förstätt;
Dock såg man ej hans tankar,
Man såg hans kryssning blott.
Han smög sig helt försigtigt —
Helt ölsjuk tyckte man —
Och hann helt nära stället,
Där striden hetast brann.

Där tog han plats vid brunnen
Och satt och såg uppå;
Och glodde efter länsman
På striden likaså;
Hvar helst de skarpast möttes,
Blef slappa blicken kvar,
Och uti pur förtjusning
En »mullbänk» sig han tar.

Isbitar, käppar hveno
Förbi 'en hvar sekund,
Och skarpa truthugg vankas,
De föllo i hans rund;
Han gick dock ej från pumpen —
Ty han omringad var —
Och ingen ville röra
En sådan usel karl.

Men kvällen led och klockan
Törhända slagit ett,
Då järnvägslänsmans ankomst
Åt bönder friden gett;
Då sågs den gården skyddad,
Hvar rallare på flykt,
Kring mannen där vid brunnen
Var allting lugnt och tryggt.

När så den sista styrkan
Af rallare försvann,
Då reste han sig plötsligt —
Han kunde stå, minsann:
»I unga rallargossar
Allt upp i högan nörd!
Fins någon här, som lyss till
En kamrats enkla ord?

Stor tack vill jag er säga
För denna vackra dag,
Ty ta' mig f—n jag skådat
Så makalösa slag!
Ännu ett rus i glädjen
Jag tar mig denna kväll,
Ty had' ej länsman kommit
Ni hade segrat, lell!»

III.

Herr R. och hans "gosse".

Och har jag icke dragit dig upp ur dyn
Allt därför att du har en så käck uppsyn?
Och har du icke så godt som lön på stat
Och plats, som ger drickspängar och riklig mat?

Och har du ej fått rida i hvarje tid
Som en kamrat och like mig närmst invid?
Och har jag jämt ej prisat ditt muntra sinn'?»
Så sad' herr R. helt vredgad till »gossen» sin.

»Nu får om dig jag blott höra klagomål,
En sak, du vet, att jag alls icke tål;
Bondpojken slår du på han egen gård
Och tar hans unga fästmö uti din vård!»

Men »gossen» hörde butter slikt hårdt ett tal:
»Väl är det sant, att förr var min inkomst skral;
Slagskämpe blir jag dock, som förr jag var
Och drogs ej upp ur dyn, ty jag var husar'.

Om jag ger någon »hjuling» . . . hvad ondt däri?
Det gör så mången annan — ja, det gör *ni!*
Och fick ni privilegium att ensam slås,
Hvad för ett nöje fans här då kvar för oss?

Jag skämtar om med töser, som mången ser:
För att jag äfven häri må likna er,
Men tycker ni *den* äran är er för klen,
Så skall jag låta bli hvärenda en!»

Herr R. han fann sig snoppad, som han var van:
»Du är min egen »gosse» och stursk som f—n!
Blif du i alla tider min gunstlingskusk —
En slik 'en har man gagn af i regn och dusk!»

Det var i januari. Då med sin kår
Herr R. är ute och »gossen» med han går;
Var denne morsk till sinnes, så var herr R.
Ej heller mycket mindre vred och och tvär.

I tvenne dagar redan han gått och trätt,
Och allt gick än arbetet på samma sätt.
Han såg för få arbeta, där han gick fram,
Men många »fira måndag» till käreus skam.

Han stanna' vid järnvägen. »Det går ej bra!
Jag ser hur snedt ni läggen ned syllarna,
Men den, som slarfvar dylikt, se han går fri! —
Hvar ha'n I edra ögon, då slikt ej märken I?»

Han hann knapt med att säga sitt sista ord,
När för en dundermunfisk han damp till jord.
Att sådant tåla fordras i magen is —
Det hade han ej väntat af sin kälegris!

Upp sprang han grep sitt ridspö af vrede blek:
»Hvad s—n tar du till dig, ditt fä?» han skrek:
»Nu skall dig dj—n taga med hull och hår,
När midt i arbet' din husbonde du slår!»

Men »gossen» han stod lugn i sitt gamla skick:
»Håll in ert ridspö, herre, ett ögonblick
Tills jag får gifva honom sin varma mat,
Som slog er kull och gjorde er desperat!»

Med dessa ord han kila' sin väg i hast.
Herr R. snart såg en rallar' förutan rast
För »gossens» näfvar störta till marken ned
Precist liksom man faller ett murket träd.

»Och *var* det *han*, hvares näfve mig dängde i
Den isbelupna vägen, må vi vänner bli!
Ett tag, som ditt det kallar jag karlatag,
Men skurken vill jag minnas, det lofvar jag!»

Men i herr R:s tjänst ännu den »gossen» är.
Den ene med den andre alltjämnt man ser;
Som såta vänner får man dem ofta se,
Men nästan lika ofta, så gräla de.

IV.

Gramdels.

Gramdels han satt i Nyåkers by
Åt middag i allsköns ro.
»I dag, skall jag säga, blir en sak ny,
Jag fått ett bref, må ni tro!
Herr Minberg, jag låtit kalla er hit —
Var god, tag stek, liten bit!
Jag vill ha er här tills afton i dag —
För er en angenäm pligt.
Ni känner rallarne bättre än jag
Och kan ge mig notiser af vigt.
Var kolugn! Ni skall icke skåda blod —
Blott drufvans! Bordeaux'en är ju god?

Mig chefen har sändt ett vänligt bud,
Att mina lattdagar ä' slut.
Den karln är en idiot! Lök, min gud!
När vi ätit titta vi ut . . .
Dock må vi ej andan af oss gå!
Befalles Lafitte Château?»

Det kom ett bud, ett ilbud kom,
En pojke så röd som pion:
»Herr doktor skynda genast och kom —
Mor kan ej få fram en ton.
Kom 'far med trallan en liten bit',
Sa' syster, som sände mig hit!»

Gramdels, han satt och smorde sitt kräs,
Helt lugn som om intet händt.
»Försök, herr Minberg, pastej af gås —
Den smakar allt excellent!
Det är väl Liljan, som hetsat igen —
En skål för hans lifkusk, min vän!»

Men Minberg talte: »Hvad svar på tal
Ät pojken, som sprungit har?» —
»Jo, hälsa mor att hon stillar sitt kval,
Om mina droppar hon tar!
Hon må hålla ut så där . . . ungefär . . .
Lika godt, om en stund är jag där!»

Pojken sprang, fem minuter förlopp,
Och en löpare syntes igen.
Med en hiskelig fart sprang hon trappan opp,
Ja, där stod hon i salen re'n.
Öfverallt uti byn var hon gammalt bekant:
»Det är barnmorskan ju, galant!»

Hon skyndar till bordet, hon där står
Med räddhåga i sin blick:
»Herr doktor, ni längre ej dröja får,
Dyrt är hvarje ögonblick.
För den sjuka jag alls ingen räddning ser,
Om ej genast vi få dit er!»

Gramdels, han skar sig en bit af kött:
»Kors Fru B. ni är het som en ugn!
Ni har säkert sprungit er hungrig och trött,
Sitt ned en stund och var lugn!
För vår förrättning behöfves nog först,
Att man stillat sin hunger och törst.»

Barnmorskan dröjde. »Vår natt blir hård.
Det gäller en ung person.
Här hämta vi krafter i eder gård
Och ni tar en god ranson —
Hjälphustrun bestört, allt går på sin hals!
Hvad order ges, hvad befalls?»

»Jo, att ni slår er vid bordet ned,
Och får ert kuvert i skick;
Och när ni fått det gå på i fred
I ullstrumpan, ät och drick!
Och när ni druckit, ät lite mer —
De orderna ger jag er!»

Barnmorskan sig smorde af all sin själ,
Tills som solen i Karlstad hon sken;
»Herr doktor, jag aldrig ljög . . . nåväl,
Ni föraktas af rallar'armén!
Hos man och kvinna den tanke jag fann,
Att ni är en hare till man!»

Gramdels, han tappa' sitt glas, han teg,
Brast sedan i gapskratt ut:
»Hur var det, kvinna, är Gramdels feg?
Vet packet ej skäms? Åh hut!
Min häst, nej trallan menar jag ju!
Herr Minberg ni följer ej nu!»

Det var skrik, det var skratt, det var støj
  på den strand,
Där rallarekåren var stäld;
Af ovet en störtskur svepte allt land.
Som ned ifrån skyarne häld;
Utaf stampningar skakades rymdens hvalf,
Och den snöiga marken skalf.

Där stod på den gård, där den sjuka låg
Af käringar stor en hop;
Med oro mot Nyåker de såg',
Och där hördes ett hviskande rop:
»Han är rädd, den haren, syns det, igen —
Doktorn han kommer ej än!»

Men han kom! Instrumenten han bar
Och vid trappan han stannade nu.
Och han *var* icke rädd — det såg ju enhvar —
Ty han vågat sig ända hit ju?
Och han stod där med lancetten i hand,
Bad kär'ngarne »gå för f--d'!»

Och hans vaggande gång sågs långt ifrån,
Och den väckte af jubel ett skall;
Och intensivt hördes rallarnes hån
Från byns närliggande vall;
Och det hvenkring hans öron ett oförskämdt flin —
Men han ändrade icke en min.

Och fru B. den mångkloka, dröjde ej mer;
Till Gramdels hon ilande flög:
»Herr doktor, man märkt er, åt er man ler,
Gå in! Ni ju synes så trög!»
»Gå in, herr doktor! Er ära är vår!»
Skrek hela gummornas kår.

Gramdels, han rörde sig ej från sin ort.
Till fru B. han talade stolt;
»Jag tror, att folket är såsom förgjordt,
Då det väsnas i dag så förbålt!
Men nu blir här allvar. Det är en affär
Att tjena sig lagrar här!»

Han såg rallarne komma, de voro helt när',
Men på faran ej akt han gaf
Och han hånades rysligt båd' här och där
Men han tycktes ej veta däraf;
Han tumma besticket', han bidde sin tid,
Han stod som i djupaste frid.

Men nu voro de borta en del — och nu
Han steg majestätiskt in.
Och om en mycket liten stund ju
Förbyttes gummornas sinn';
Och hans öga var lugnt och hans panna var klar —
På armen en pilt han bar!

Gramdels, han kom se'n han slutat sin sak
Till den skara, som hånande stod;
Och blicken var stolt och hållningen rak —
Den talte om oförskräckt mod,
Och doktorn så vänlig i hjärta och själ,
Gladt hälsade trupp och befäl. —

Då spordes ej mer inom kåren ett knot,
En hyschning högljudd, fast dof;
Man mindes hur djärf han gått döden emot
Och jublande hördes hans lof;
Och han bjöds af befålet en sup i sin pels
Och det hurrades: »Lefve Gramdels!»

V.

Kommissarien.

Gror bragdens ära blott på stridens mark,
Den Karlsborgsdamen fukta vill med blod?
Kan ej en pennans hjälte hälsas stark
Och visa lejonmod?

Ifrån Boden det utgått har en man,
En fridens man allt från sin ungdom hän,
Helt ung som järnvägslänsman styrde han —
Ej människor, men fän.

Och Kalle är hans namn. Af anors glans
Omstråladt lyser detta namn som få;
Ty Adam var stamfader hans —
Och *det* lär väl förslå!

Han sett så många rallarstrid
Och pröfvat eldens våld i sina dar;
En kusk han ändtligt fick att taga frid,
När ingen »knöl» fans kvar.

Många orosfrö han ville hafva fast —
Ett gyllne mål, som han sig föresatt;
Och därför är hans dag ock utan rast,
Och sömnen flyr hvar natt.

Han ville trött sig hvila en sekund —
Jo, f—en ock! Hans dörr slogs opp.
Han såg en öfverste i samma stund,
Följd af en ilsken tropp.

Hvem var mannen? Jag namnet nämnt förut —
Jag talt väl om den mäktiga person —
Han kom, höll tal — från början och till slut
Med hot i min och ton:

»Herr kommissarie, är vår strid slut?
Spänn bågen ej för högt, det råder jag!
Min kusk har råkat här i fara ut
För sina näfvars slag.

Välan, här är er penna, tag och skrif,
Att han ej straffas må för felet sitt,
Att han är fri från böter som till lif
Och gör så svart till hvitt!

Ty om ni längre brottsligt håller vid
Att mig bekämpa, mig som är så stark,
Skall snart ni jagas utan nåd och frid
Från denna byens mark!

Begriper ni? Så skrif då dessa ord!»
Den mäktige så slöt med trotsigt välbehag.
Men där stod Kalle vid sitt länsmansbord
Och där låg Uppströms lag.

Han lade handen på dess slitna perm
Och hufvu't kasta' upp med blick så klar:
»Herr öfverste, här ser ni ett beskärm
För den ni hotat har!

Här är min vapenlösa trygghet än!
'Land skall med lagar byggas', förr det ljud.
En mächtig kaxe måste vörda den,
Som detta budet bjöd!

En kusk — om gunstling ock — är mänska blott —
Och bryter han, så är ock brottet hans!
Och hotar ni en länsmans lott,
Så blir här annan dans!

Han slöt. Ett sorl af kuslig rysning lopp
Kring hvar person uti den lilla saln.
Och öfversten blef mindre till sin kropp —
Knappt högre än en aln. —

Så tycktes det. Det trots som Liljan haft
Var borta. Rädd han mötte Kalles blick —
Han i byxfickan näfven knöt med kraft,
Med slokad svans han gick.

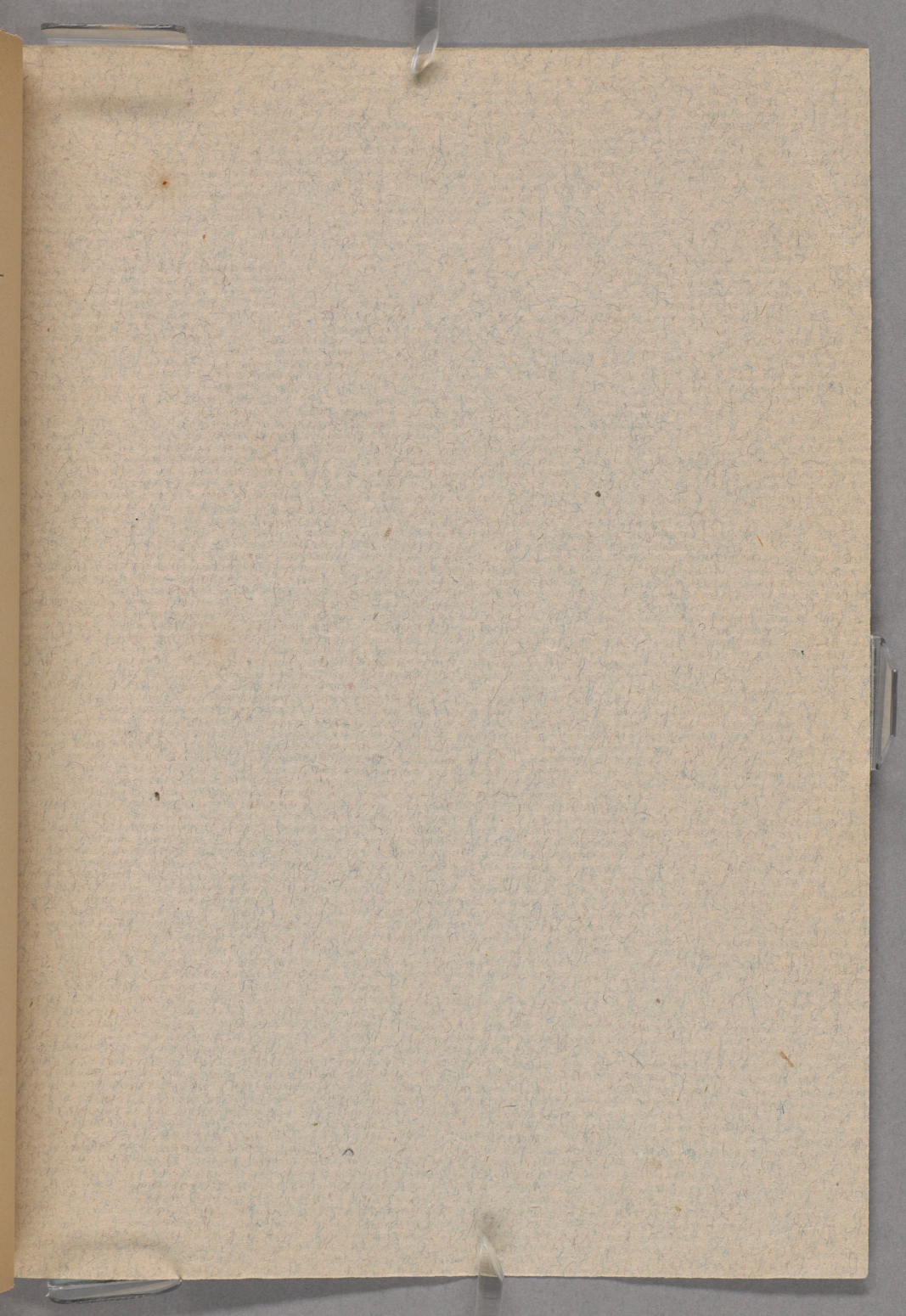
Och nu herr Kalle, öfverjordisk skön,
Lät lyftad näfve genast sjunka ned;
Han stridt *sin* strid och njöt sin sköna lön --
Bland rallarne han skred.

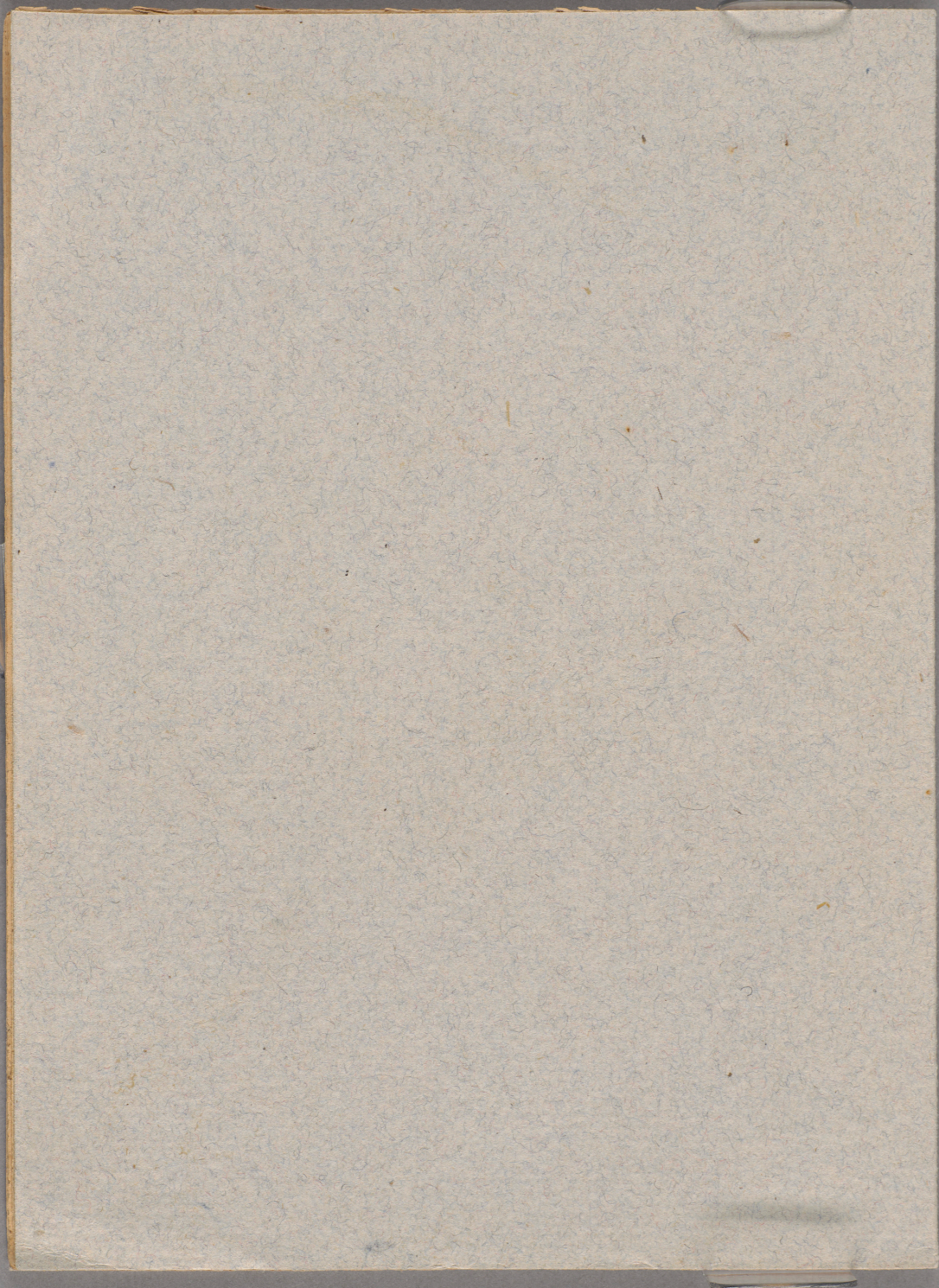
Men tvenne rallare, som stodo kvar
I salen, där han talt med eldig håg,
De talte om förklaring underbar,
Som i hans anlet' låg.

Att han var dj—a skön att se, därom
Var icke tu tal hos de nämnda två;
Men *hvarifrån* det sköna skenet kom,
Blef olikt tydt ändå.

Den ene höll det för ett yttre lån —
Nyåkersgasen sken som vanligt klar ---
Den andre sade: det kom inifrån:
Hans punschfärg allt det var!

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

TIFFEN® Color Control Patches © The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

